

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПІРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(13), 2024

Мукачево

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого
засобу масової інформації КВ №23347-13187Р*

Переєстрований у 2024 році, ідентифікатор медіа R30-04573

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-методичною радою Мукачівського державного університету
(Протокол №4 від 16.04. 2024 р.)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, Заслужений економіст України, перший проректор, Мукачівський державний університет

Заступник головного редактора:

Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар: Мовчан К.М., Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабаций Василь Миколайович – к. ф-м. н., доцент;

Кобаль Василь Іванович – к. пед. н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи;

Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., академік Української технологічної академії (м. Київ), професор кафедри інженерії, технологій та професійної освіти;

Корнієнко Інокентій Олексійович – д-р. психол. н., професор;

Лужанська Тетяна Юрївна – к. географічних наук, доцент;

Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., професор;

Мілашовська Ольга Іванівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та музейної справи;

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., доцент, декан гуманітарного факультету;

Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., професор, завідувач кафедри музичного мистецтва;

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор;

Реслер Марина Василівна – д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії;

Стегней Маріанна Іванівна – д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів;

Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання;

Товканець Ганна Василівна – д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту;

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри дошкільної та спеціальної освіти;

Черничко Тетяна Вікторівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

УДК 373.2.015.31:373.2.091.33-027.22:794.8(045)

Іванова В.В.

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет

Вакій А.В.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 012 Дошкільна освіта
Мукачівський державний університет

ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ LEGO-ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Стаття присвячена дослідженню освітньо-розвивального потенціалу LEGO-технологій у контексті розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку. Автори звертають увагу на важливість цього періоду у формуванні основних когнітивних навичок та розвитку дитячої особистості. Стаття визначає ключові аспекти використання LEGO-конструктора як інструменту для стимулювання фізичного, когнітивного, соціального та творчого розвитку.

Ключові слова: *пізнавальна активність, конструктивна діяльність, Lego-технологія, дошкільник.*

The article is devoted to the study of the educational and developmental potential of LEGO technologies in the context of the development of cognitive activity of older preschool children. The authors draw attention to the importance of this period in the formation of basic cognitive skills and the development of children's personality. The article identifies key aspects of using the LEGO builder as a tool to stimulate physical, cognitive, social and creative development.

Key words: *cognitive activity, constructive activity, Lego technology, preschooler.*

Проблема пізнавальної активності дошкільників – одна з найактуальніших у теорії та практиці дошкільної освіти, оскільки у сучасному світі діти стикаються зі зростаючим обсягом інформації та різноманітністю вражень, що вимагає високого рівня пізнавальної активності для успішної адаптації та усвідомленого розвитку. Активність є необхідною з умов формування розумових якостей дітей, їх самостійності та ініціативності.

Проблема розвитку пізнавальної активності розглядалася в різних працях педагогів і психологів. Я. Коменський, К. Ушинський, Дж. Локк, Жан-Жак Руссо визначали пізнавальну активність як природну потребу дитини до пізнання.

Один із ключових чинників формування особистості дитини є активність у процесі пізнання, і саме тому у всіх аспектах сучасних освітніх програм велика увага приділяється сприянню розвитку пізнавальних інтересів дітей.

В умовах реформування системи дошкільної освіти особливої актуальності почали набувати ігрові методи навчання, і все більшої популярності набувають ігрові технології. Серед них інтерес викликає Lego-технологія.

Мета статті – розкрити освітньо-розвивальний потенціал Lego-технології в розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку.

Онтогенетично мислення протягом дошкільного дитинства проходить шлях розвитку від наочно-дійового, наочно-образного до логічного мислення. Наочно-дієве мислення характерне для дітей молодшого та середнього дошкільного віку, де асоціації та зв'язки встановлюються в процесі дії з реальними об'єктами. Діти старшого дошкільного віку використовують цей тип мислення, коли стикаються з проблемами, для вирішення яких їм бракує досвіду. В іншому випадку домінує образне мислення. Образне мислення є домінуючим типом мислення дітей старшого дошкільного віку. У цьому віці діти вчаться подумки уявляти образи реальних предметів і явищ та планувати свої дії. У процесі розвитку наочно-образного мислення формується логічне мислення. Воно включає в себе здатність виконувати операції порівняння, синтезу та узагальнення. Дошкільнята вчаться класифікувати і сортувати предмети за кольором, формою, розміром і кількістю, навчаються вимірювати і рахувати.

Особливий успіх в цьому контексті має конструктивна діяльність. Вона сприяє розвитку усіх типів мислення дошкільника. Крім того, в процесі роботи з конструктором розвивається образна та рухова пам'ять, уява; дошкільники оволодівають такими розумовими операціями як класифікація, порівняння, узагальнення [4].

Конструктивну діяльність як засіб розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку досліджувала Ю. Демидова. Вона наголошує, що саме така діяльність є головним фактором формування першооснов пізнавальної самостійності [3, с. 76]. Вплив конструктивної діяльності на розумовий розвиток дітей досліджував А. Лурія, який зазначав, що вправи з конструювання радикально змінюють характер їхньої пізнавальної діяльності.

Конструктивна діяльність має вагомий вплив і на комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільників. Оволодіння спеціальною термінологією (назви розміру цеглинок, назви з'єднань) сприяє збагаченню активного словника дитини, а необхідність постійної взаємодії з однолітками в процесі роботи з конструктором сприяє розвитку комунікативної складової мовленнєвого розвитку. Співпрацюючи в парах чи в колективі, діти навчаються зв'язно і в логічній послідовності висловлювати власні думки, приходити спільної думки щодо створення конструкції чи моделі, навчаються домовлятися одне з одним та відстоювати власну думку [1 с. 25].

Останнім часом в освітньому процесі закладів дошкільної освіти все ширше використовуються Lego-технології. Підтвердженням цього є створення великої кількості програм з її використанням. Це такі програми, як: «Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO» (далі Програма); «Шість цеглинок в освітньому просторі школи» (варіації для ЗДО) та «Лего-конструювання» [6].

Метою Програми є розкрити, зберегти та розвинути внутрішній потенціал кожної дитини, формувати її цілісний світогляд та збагачувати ігровий досвід засобами конструктора LEGO, розвивати креативний підхід до створення конструкцій та здобувати знання у сучасному потоці інформації, сприяти успішній самореалізації в умовах майбутнього дорослого життя. В Програмі чітко визначено низку пріоритетних завдань – загальноосвітніх і з розвитку конструкторських здібностей під час гри з Lego [6, с. 7].

Аналіз досліджень вітчизняних і зарубіжних педагогів свідчить про те, що використання в освітній роботі з дітьми наборів Lego сприяє досягненню міцних позитивних зрушень. Використання цеглинок Lego з ігровою та навчальною метою дає можливість виконувати складні пізнавальні, пошукові та творчі завдання в цікавій, доступній, зрозумілій, ігровій формі. Кожна дитина отримує можливість експериментувати, творити, знаходити нові способи розв'язання поставленого завдання [2].

Ученими В Івановою, О. Попович встановлено, що LEGO-конструювання дозволяє впроваджувати інформаційні технології в освітній процес, формувати у дошкільнят уміння та навички роботи з сучасними технічними засобами, легко, невимушено і граючи розвивають у дитини пізнавальний інтерес, креативність, спостережливість, і є незамінним супутником сенсорного розвитку дитини раннього та дошкільного віку [5, с. 129].

Lego-технологія має потенційні можливості у розвитку самостійності дітей. Маніпулюючи елементами конструктора, дитина розробляє і виконує власний робочий план. Потім їй потрібно проявити свою творчість, витримку та уяву, щоб перетворити елементи конструктора на функціональні іграшки. Лего-іграшки для дітей старшого дошкільного віку стають такими ж соціально важливими, як і готові іграшки. Граючись іграшками, зробленими власноруч, діти глибше пізнають навколишній світ, систематизують його, усвідомлюють і цінують його красу, розвивають творче мислення. Вони створюють, а не споживають. Маніпулюючи цеглинками Lego, діти вчаться творчості, доброті та радості [7].

Систематичне, планомірне та методично правильне використання цього конструктора в роботі з дітьми дошкільного віку позитивно впливає буквально на всю чуттєву сферу дитини, поєднуючи в собі можливість впливу як на

емоційну, так і на логічну сферу. А це сприяє формуванню міцного взаємозв'язку між навичками та компетенціями, якими має оволодіти дитина.

Використання Lego-технології в роботі з дошкільниками є чудовим засобом для всебічного розвитку дошкільників (пізнавального, креативного, комунікативно-мовленнєвого, фізичного), що забезпечує реалізацію підходу «навчання через гру» [2].

За допомогою цього конструктора виконуються завдання освітньої діяльності з дошкільниками за такими напрямками:

- Фізичний розвиток: збирання та розбирання деталей сприяють розвитку моторики та координації рухів.

- Когнітивний розвиток: упізнавання та використання різноманітних форм та кольорів сприяє розвитку сприйняття, логічного мислення та вирішенню проблем. Завдання зі збірки конструктора вимагають уваги до деталей та тривалої концентрації, що сприяє розвитку цих навичок.

- Мовленнєвий розвиток: розповіді про створені конструкції допомагають розвивати мовлення, збагачуючи словниковий запас та розуміння просторових відносин.

- Соціальний розвиток: групова робота над конструктором сприяє розвитку соціальних навичок, таких як співпраця, розуміння взаємин та спільне досягнення мети.

- Творчий розвиток: створення власних моделей та ігрових сценаріїв розвиває творчість та уяву дитини.

- Сенсорно-математичний розвиток: використання конструктора дозволяє дитині експериментувати зі збіркою, розуміти поняття кількості та відстаней.

Таким чином, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що використання Lego технології у дошкільному віці допомагає створити веселий та ефективний спосіб для дітей навчатися та розвиватися в різних аспектах їхнього життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алієва Е. Лего-конструювання на розвивальних заняттях. *Психолог дошкілля*. 2014. № 9. С. 25–26.
2. Використання конструктора LEGO у роботі з дітьми дошкільного віку: методичний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та вихователів ЗДО / упор. Т. М. Богдан, Д. О. Галаган, Д. М. Ярошенко. Чернігів: Баликіна О.В., 2018. 60 с.
3. Демидова Ю. О. Визначення рівня сформованості пізнавальної самостійності старших дошкільників у конструктивній діяльності. *Педагогічний дискурс*. 2012. Вип. 13. С. 76–79.
4. Іванова В. В., Пітра О. І. Проблема пізнавального розвитку дітей дошкільного віку в психолого-педагогічній літературі. *Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. В. В. Гоблик. Мукачево: РВВ МДУ, 2020. Вип. 2(6).*

С. 129-136.

5. Іванова В. В., Попович О. М. Розвиток сенсорних навичок у дітей дошкільного віку засобами LEGO-конструювання. *Перспективи та інновації науки. Серія: Педагогіка, Серія: Психологія, Серія: Медицина* / гол. ред. Н. М. Чернуха. Київ, 2023. № 4(22). С. 119-129.

6. Рома О. Ю., Близнюк В. Ю., Борук О. П. Програма розвитку дитини від 2 до 6 років та методичні рекомендації «Безмежний світ гри з LEGO». 2016. 140 с.

7. Ульянець Г. П., Горяїнова В. В. Інноваційні технології: ЛЕГО-конструювання в дошкільному закладі. Харків, 2016. 62 с.

УДК 373.2.015.31:159.942:373.2.011.3-053.4(045)

Іванова В.В.

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет

Русин А.І.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 012 Дошкільна освіта
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ ЧУЙНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті представлено результати аналізу наукових праць українських та зарубіжних учених з проблеми розвитку емоційної чуйності у дошкільників; розкрито особливості розвитку емоційної чуйності в дітей старшого дошкільного віку. Встановлено, що найбільш сензитивним для розвитку емоційної чуйності є старший дошкільний вік. Цей процес невіддільний від гармонійного розвитку всіх сторін особистості.

Ключові слова: емоції, емоційна чуйність, цінності, дошкільник.

The author of the article has analyzed the scientific works of Ukrainian and foreign scientists, revealed the peculiarities of the development of emotional responsiveness in children of senior preschool age. It has been established that the most sensitive for the development of emotional responsiveness is the senior preschool age. This process is inseparable from the harmonious development of all aspects of the personality.

Key words: emotions, emotional sensitivity, values, preschooler.

Проблема дослідження полягає в необхідності вивчення емоційної та морально-етичної компетенції у дітей дошкільного віку в умовах загального культурного спаду та зниження цінності творчого самовираження в суспільстві. Враховуючи сучасний культурний контекст з відмовою від загальноприйнятих моральних норм та значущості естетичного виховання, дослідження інтенсивності розвитку емоційної чуйності у дітей дошкільного віку стає актуальним завданням у педагогіці та психології.

ЗМІСТ

ГУМАНІТАРНІ ТА СУСПІЛЬНІ НАУКИ		
Білей Є.В.	МОВЛЕННЄВА КУЛЬТУРА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПРЕДМЕТ ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВИХ СТУДІЙ	3
Брижак Р.В. Кас'яненко О. М.	ПРОФЕСІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЙ ВИКЛАДАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ЗАКЛАДІ	7
Кузьма-Качур М. І. Герич А. А.	КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ	11
Вегеш О.В.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙ НА ЕТАПІ ДОШКІЛЬНОГО ДИТИНСТВА	17
Кузьма-Качур М. І. Гулько І. В.	ПРОЄКТ ЯК ФОРМА МІЖПРЕДМЕТНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	21
Гусак О.-Е. В. Веремчук О. В.	ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗБЕРІГАННЯ ДОКУМЕНТІВ У ДЕРЖАВНИХ АРХІВАХ	25
Іванова В.В. Вакій А.В.	ОСВІТНЬО-РОЗВИВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ LEGO-ТЕХНОЛОГІЇ У РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	30
Іванова В.В. Русин А.І.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ ЧУЙНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	34
Іванова В.В. Фельдеші К.Т.	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СТРУКТУРА ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ІСТОРІЇ ПРЕДМЕТНОГО СВІТУ	40
Калитич Н.В.	ФОРМУВАННЯ ІГРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДИТИНИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА	45
Коваль А.В. Пинзеник О.М.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	48
Лемак Т. В. Молнар Т. І.	ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА: СУТНІСТЬ, ПРИНЦИПИ	51
Микуліна А. К. Вегеш О. В., Фечка К. Р.	ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ	55
Микуліна А. К. Бучелла М. І. Дем'янчук В.М.	РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕГРАЦІЇ РІЗНИХ ВИДІВ МИСТЕЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	59
Одошевський О.С. Козарь О.П.	ВАЖЛИВІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ У ГАЛУЗІ ІНЖЕНЕРІЇ ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНИХ ЗНАНЬ З ХІМІЇ	63
Одошевський О.С. Малець О.О.	МИСЛЕННЯ ЯК ВИЩА ФОРМА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ В СВІДОМОСТІ ЯК СФЕРИ ЛЮДСЬКОЇ ДУХОВНОСТІ	67

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>